

Materiál pro učitele

Asociace
českých
filmových
klubů

Creative
Europe
MEDIA

TITINA

PSÍ POLÁRNICE

Technické údaje

Titina, psí polárnice / Norsko 2022 / 90 min.

Pův. název — Titina

Angl. název — Titina

Režie — Kajsa Næssová

**V českém
znění účinkují** — Aleš Slanina (Umberto Nobile),
Vladimír Hauser (Roald Amundsen),
Milan Němec (Natale Cecioni),
Aranka Lapešová (hospodyně Betty),
Tomáš Sagher (Benito Mussolini),
David Kaloč (Italo Balbo) a další

V distribuci — od 30/03/2023
do 29/11/2029

**Doporučená
přístupnost** — od 4 let

Žánr — animovaný, rodinný

Typy kopií — DCP, MP4

Jazyk/dabing — český dabing

Web/trailer — <https://acfk.cz/film/titina-psi-polarnice/>

Před projekcí

Cílem otázek není získat správné odpovědi, ale popřemýšlení nad audiovizuálním dílem – filmem nebo konkrétní scénou. Děti sledují obrazy a snaží se pochopit souvislosti – co je na plakátu, o čem příběh vypráví, souvislosti se skutečným příběhem skrze promítané dokumentární záběry, rozbor skladby obrazu (stříh v obraze a rozdělení na dva nebo tři plány).

Před projekcí s dětmi rozebereme filmový plakát. Plakát je sám o sobě výtvarným dílem. Měl by ale také zaujmout a naznačit, o čem film bude. Nad plakátem mohou děti nejen hádat, o čem film bude, ale po projekci i zhodnotit, zda je plakát dobře ztvárněn a pomohl by jim při výběru filmu, na který půjdou do kina.

- **Zimní krajina** – děti mohou odhadnout, že se příběh odehrává v severských zemích
- **Filmový žánr** – rozeberme si s dětmi význam filmového žánru: drama, film mysteriózní, kriminální, historický, romantický, komedie, horor, sci-fi, groteska, film dobrodružný, western, film životopisný, pohádka, fantasy, film dokumentární, animovaný, experimentální apod. Pokud nám to čas dovolí, můžeme si rozebrat každý z těchto žánrů a děti k nim mohou přiřazovat známé filmy, které viděly. Po projekci můžeme diskutovat o tom, zda je tento film dobrodružný či životopisný (kombinace žánrů)
- **Vzducholod'** – vyhledávání faktů. Máme-li čas, můžeme děti pobídnout k vyhledávání informací na internetu a udělat si krátký referát o vzducholodích

Po projekci: příběh filmu

Starý generál a konstruktér Umberto Nobile se svým stárnoucím pejskem vzpomíná na expedice na severní pól. Společně si pouštějí záběry z cest. Před mnoha lety Umbertovi zavolal polárník Amundsen, který již dobyl jižní pól, a požádal jej, aby zkonstruoval vzducholod', která vydrží prudký pokles teplot a dopraví tým vědců na severní pól a přeletí až k Aljašce. A tak se Nobile vydává na cestu pod vedením polárníka Amundsena, společně se svou věrnou fenkou Titinou. Cesta jde dobře, až na pár konfliktů mezi oběma přáteli. Na severním pólu zjišťují, že země není pevná a nevhodnější k přistání - vyhodili tedy vlajky (norská je o poznání větší) a pokračují dále. Na Aljašce však vzducholod' nepřistane příliš hladce a je potřeba ji opravit. Amundsen a Nobile se pohádají, protože Amundsen si přisuzuje veškeré zásluhy, a navíc chtěl v zimě po ztroskotání uvařit polévku z Titiny. O dva roky později vyrazí na vlastní expedici Umberto Nobile se svým týmem v nové vzducholodi "Itálie". "Itálie" má proslavit Itálii více než předchozí "Norsko". Vzducholod' však ztroskotá na ledovci a pro tým začíná téměř měsíční boj o přežití. O neštěstí se dozví Amundsen, který se vydává na záchranou cestu vlastním letadlem. Bohužel však při záchraně misi zmizel a nikdy nebylo nalezeno ani jeho tělo. Muži ze vzducholodi "Itálie" společně s Titinou jsou nakonec zachráněni. Starý Nobile umírá ve svém domě, Titina odchází na onen svět s ním a záhy potkávají v oblacích svého přítele Amundsena.

Děti převypráví příběh z pohledu tří hlavních postav:

- **Amundsen** – děti se mohou vžít do „chladného“ charakteru této postavy bez emocí a převyprávět příběh expedice vzducholodi „Norsko“ tak, jak by jej asi vyprávěl Amundsen.
- **Nobile** – zatímco u postavy Umberta Nobile mohou dětem posloužit emoce tohoto impulzivního a laskavého Itala, popsat očekávání a nadšení a zároveň i zármutek a vztek nad ztraceným přátelstvím a chováním Amundsena.
- **Titina** prožívá dobrodružství na nečekaném místě, poznává nová zvířata a má v lásce všechny lidi kolem sebe. Každé z těchto vyprávění příběhu z pohledu jiné postavy, by se mělo radikálně lišit. Vhodné k práci ve skupině.

Příběh dvou vzducholodí: historie

Nyní si můžeme rozebrat historická fakta a přiblížit si i příběhy dalších polárníků. Film výborně slouží jako filmověvýchovný prostředek k rozšíření znalostí z historie.

- Co měla představovat vzducholod' "Itálie"? Byla zkonstruována pro vítězství Italů nejen nad severním pólem, ale i nad ostatními zeměmi. Fašistický režim Benita Mussoliniho výpravu významně podpořil. Díky dobytí severního pólu měla fašistická Itálie vypadat úspěšně a neporazitelně v očích dalších zemí.
- Máme možnost s dětmi probrat historickou postavu Benita Mussoliniho. A především si rozebrat výtvarné ztvárnění a vykreslení charakteru postavy v tomto konkrétním filmu. Mussolini je zde totiž znázorněn velmi groteskně.
- Jak se část posádky vzducholodí "Itálie" zachránila? Devět lidí z posádky s Umbertem Nobilem se po nárazu vzducholodí ocitlo na ledové kře. Měli štěstí, že se ztroskotáním vysypala i část vybavení vzducholodí. A tak sehnali stan, kožešinové boty, krátkovlnnou vysílačku, kouřové signalizační pistole a 19 kg pemikanu. Co je to pemikan? Skládá se ze sušeného masa s tukem, rýže, rozinek a sušené zeleniny. Děti si mohou zkusit zahrát krátkou scénku, jak by se pokusily přežít v takových nehostinných podmínkách, co by dělaly, jak by se zahřály, apod.
- Vzducholod' je letecký dopravní prostředek lehčí než vzduch a podobná balónu. Má doutníkovitý tvar a bývá vybavena motory. Vzducholod' obsahovala vysoce vznětlivý vodík, a to mělo za následky tragické nehody. Dnes máme mnohem bezpečnější letecké dopravní prostředky.
- Další zajímavé expedice na severní pól:
 - Peary a Cook, duben 1909: také tato expedice znamenala konec jednoho přátelství. Tvrdí se, že na severní pól však nedorazil ani jeden z mužů.
 - Nesporné prvenství v dobytí severního pólu s přeletem na Aljašku mají Nobile a Amundsen – 11. května 1926 přeletěla vzducholod' "Norsko" severní pól.
 - Wally Herbert: v roce 1969 dorazil na severní pól s psím spřežením (cesta byla dlouhá, musel během ní na místě přezimovat).

Dokumentární záběry

Animovaný film je také unikátní tím, že obsahuje skutečné výpovědi členů dvou expedic, které byly zdokumentovány filmovou kamerou.

- Černobílé záběry mohou děti překvapit tím, že se nejedná o pohádku, ale o skutečný příběh dvou lidí a jednoho pejska.
- V záběrech můžeme tak vidět, jak se vzducholodí parkuje do obrovského hangáru, kolik mužů a lan je potřeba při vzletnutí i přistání, jak nízko vzducholod' létá, jak je vybavena uvnitř, apod.
- Rozebereme s dětmi přínos tohoto filmu – vyvolal v nich zájem o téma vzducholodí, severní pól, dobrodružné expedice? Bylo by vítané, kdyby právě podobné filmy jako součást vyučování vyvolávaly zájem o historické události?

Skutečné postavy

Můžeme si pustit scény, ve kterých vystupují oba muži, a nechat děti porovnat podobu animovaných postav se skutečným vzhledem polárníka Amundsena a generála Nobile.

Animace a střih v obraze

Pustíme si ještě jednu scénu 13:08–14:57:

- Scéna je rozdělena do dvou plánů – dvě místa, dvě postavy. Dozvídáme se, že telefonát bude velmi drahý, protože jde o velkou vzdálenost. Přesto nám v jedné scéně připadá, jako by si muži byli velmi blízko. Ve chvíli, kdy telefonát probíhá, se děje také akce mimo scénu – přichází žena s hromadou prádla, její příchod rozsekne oba obrazy a ukáže se třetí plán. Rozložení obrazů není statické, neustále se dynamicky mění dle pohybu postav, které jsou (obzvláště Nobile) vzrušené tím, že se vydají na severní pól.
- Zde můžeme s dětmi rozebrat například komiksy, se kterými mají jistě bohaté zkušenosti – jak se rozděluje obraz v komixu a ukazují se tím různé odlišné, ale zároveň probíhající akce, dva úhly pohledu, apod.
- Filmový střih – postup, při kterém se jednotlivé záběry skládají za sebou tak, aby vznikl smysluplný celek. Nemusíme dětem vyprávět o různých možnostech střihu, což by pro ně mohlo být složité. Naopak je nechme samostatně vypořádat se s rozdílností ve způsobu střihu ve filmových ukázkách (viz Praktická část). Případně k tématu můžeme využít tohoto textu: https://www.famu.cz/media/Texty_k_%C3%BAvod%C5%A-Fm_do_oboru_st%C5%99ihov%C3%A1_skladba.pdf

Můžeme si ještě jednou pustit také scénu 55:40–56:20:

- Hotelový pokoj vypadá jako jedna místnost, ale je složen ze dvou pokojů hlavních hrdinů.

Praktická část

Pokud to umožňuje časová dotace a technika, má vždy smysl filmovou výchovu propojit s praktickým audiovizuálním úkolem.

Věnujme pozornost výběru zajímavých filmů (mohou pomoci různé programy filmové výchovy jako například [CinEd](#)). A sestavme si tak sérii ukázek pro děti. Dětem ukázky pustíme a debatujeme nad možností střihu. Je vhodné do ukázek zařadit filmy francouzské nové vlny (U konce s dechem, Nikdo mě nemá rád), sovětské montážní školy (filmy režiséra Sergeje Michajloviče Eizenštejna), české nové vlny (filmy režisérů: Věra Chytilová, Miloš Forman, Jan Němec), ale pro zajímavost, jaká může kinematografie být, určitě i některé z [experimentálních filmů](#). Nad jednotlivými ukázkami pak debatujeme o střihu a jeho funkci – vypravěčské, umělecké, o tom, zda vyvolává nějaké pocity, apod.

Mezioborové inspirace pro pedagogy

Práci s filmem je možné realizovat v rámci různých vzdělávacích oblastí, oborů či témat, například:

- **Norsko** – historie země, příroda, jazyk, lidé z Norska, atraktivita severního pólu pro cestovatele
- **Literatura** – mezi přeživšími po ztroskotání vzducholodi „Itálie“ byl také český fyzik a spisovatel František Běhounek. Doporučíme seznámit děti s jeho knihami a přečíst si společně vhodnou ukázkou. Knihy k tématu od Františka Běhouneka: [Trošečníci na kře ledové](#) (1928), [V říši věčného ledu a sněhu](#) (1936), [Lidé a póly](#) (1941), [Tajemství polárního moře](#) (1942), [Trošečníci polárního moře](#) (1955) - autobiografická kniha
- **Člověk a objevy** – dobrodružné cesty – jaké další známe, [zajímavý rozhovor](#)
- **Člověk a vynálezy** – další významné vynálezy, můžeme si prostudovat vynálezy Leonarda da Vinci, obzvláště ty, které měly zajistit člověku vzletnout
- **Environmentální výchova** – tání ledovců na severním pólu